The Secret Agent – O agente secreto (2025)

Regie: Kleber Mendonça Filho | 161 minuten | misdaad, drama, thriller | Acteurs: Wagner Moura, Gabriel Leone, Maria Fernanda Cândido, Carlos Francisco, Tânia Maria, Robério Diógenes, Roney Villela, Alice Carvalho, Hermila Guedes, Isabél Zuaa, Thomás Aquino, Laura Lufési, Isadora Ruppert, Igor de Araújo, Ítalo Martins, Udo Kier, João Vitor Silva, Luciano Chirolli, Geane Albuquerque, Fafa Dantas, Suzy Lopes, Gregorio Graziosi, Joálisson Cunha, Aline Marta Maia, Buda Lira, Wilson Rabelo, Erivaldo Oliveira, Enzo Nunes, Márcio De Paula

Er zijn films die je netjes welkom heten en films die je zonder uitleg midden in hun wereld neerzetten. ‘The Secret Agent’ hoort duidelijk bij die tweede soort. Een film die zoveel balletjes hooghoudt dat je je afvraagt of hij de act tot een goed einde kan brengen, maar al snel blijkt dat je in goede handen bent bij Kleber Mendonça Filho.

‘The Secret Agent’ speelt zich af in Brazilië in 1977, tijdens de militaire dictatuur, en volgt een man (Wagner Moura) die zichzelf Marcelo noemt, maar eigenlijk Armando heet. Hij keert terug naar zijn

geboortestad Recife tijdens carnaval, zogenaamd op zoek naar rust. In werkelijkheid hangt er een onzichtbare timer boven zijn leven. Er zijn huurmoordenaars op hem afgestuurd, zijn paspoort is geblokkeerd en zelfs zijn identiteit is vloeibaar, als voorbode van een bestaan dat op elk moment uitgewist kan worden.

De titel van de film doet vermoeden dat je gaat kijken naar een spionagethriller, maar niets is minder waar. Mendonça Filho gebruikt de titel vooral als afleidingsmanoeuvre. ‘The Secret Agent’ is eerder een politieke contemplatieve puzzel over de spanningen onder het Braziliaanse regime van de jaren tachtig, verteld aan de hand van bandjes die een student in het heden transcribeert. Daardoor beleeft de kijker het verhaal met dezelfde beperkingen als zij. Informatie komt gefragmenteerd binnen, context ontbreekt vaak en sommige scènes lijken langer te duren dan narratief noodzakelijk is.

Maar dat is geen onhandigheid, het is een bewuste keuze. Het is niet alleen een verhaal over Armando, maar een verhaal over herinnering, over wat bewaard blijft, wat verdwijnt en hoe identiteit wordt gevormd. Zoals Armando’s zoon de studente tegen het einde van de film treffend duidelijk maakt: zij weet, na al die uren luisteren en reconstrueren, meer over het leven van zijn vader dan hijzelf ooit heeft gekend. Juist deze manier van vertellen, en juist deze thematische gelaagdheid, maken ‘The Secret Agent’ zo bijzonder.

Natuurlijk heeft het verhaal wat spanning betreft voldoende om het lijf (hoe kan het ook anders wanneer het hoofdpersonage wordt achtervolgd door huurmoordenaars), maar die spanning is ondergeschikt aan het grotere plaatje dat Filho schetst. Wagner Moura’s spel is hierbij cruciaal en zonder twijfel het emotionele zwaartepunt van de film. Zijn Armando is geen held en geen symbool (geen ‘geheim agent’ in de traditionele zin van het woord), maar een man die niets liever wil dan ontsnappen aan deze toestand en een nieuw, anoniem leven opbouwen met zijn zoontje. Moura speelt hem ingetogen en gespannen, alsof elke verkeerde beweging fataal kan zijn, maar tegelijkertijd als een doodgewone man die, door zich te verzetten tegen de belangen van de verkeerde machthebber, met de verkeerde persoon ruzie heeft gekregen.

Niet alles werkt even soepel. De speelduur is fors en het middenstuk meandert soms iets te ver door. Dat mag dan grotendeels een stijlkeuze zijn, maar die stijlkeuze vraagt van de kijker een

inspanning die uiteindelijk een rijkere beloning verdient. Toch zijn dat slechts kleine smetjes op een dijk van een film. Kleber Mendonça Filho en Wagner Moura leveren een puike prestatie en laten eens te meer zien dat de Braziliaanse filmkunst tot de meest eigenzinnige en relevante van dit moment behoort.

Jelco Leijs